

ŠTO TREBA VIDJETI OKO ŠTIROVAČE?

(napomena: sve udaljenosti su dane od izvora)

TURISTIČKE LOKACIJE

Štirovača - Šumovita udolina Srednjeg Velebita duga oko 8 km na nadmorskoj visini nešto iznad 1100 m. Također i najzapadniji dolac sa izvorom, mjesto redovitog okupljanja svih planinara pred polazak u Srednji Velebit. Osim izvora i vode, Štirovaču ipak određuje šuma i prekrasne smreke kojima pogoduju ovakve vlažne i mrazne doline. Oko izvora šumarilo se preko 120 godina, a danas je čitava livada kao i šume koje je okružuju (osim s istoka) u granicama Nacionalnog parka Sjeverni Velebit.

Ponori Štirovače (200 m) - Sve vode sa ovih prostora nestaju u ponoru Štirovače. Samo 200 m cestom prema Pazarištu i lijevo od ceste počinje cijeli sustav jama i ponora. Pristup je lak i nakon ulaska kroz malo niži svod, bez ikavih problema može se proći kroz tri međusobno povezane jame. Jame su otvorene, dubine tridesetak metara i iz svih se vidi nebo i silna šuma koja ih nadvisuju. Za obilazak ovih jama čak i ne treba svijetlo, a slijedećih cca 1500 m do sada istraženog jamskog sustava treba ostaviti speleolozima.

Jovanovića snježnica (2,2 km) - Cestom na istok do raskršća gdje se odvajaju pazariška i uzdužna velebitske cesta. Odatle još stotinjak metara pravo cestom, a potom desno u šumi daljnjih 100 m. Tu je uređen pogled, a s druge strane i pristup u jamu snježnicu. Tom jamom su se prije služili stanovnici obližnjeg Jovanović padeža kao svojevršnim hladnjakom. Sam ulaz, iako strm, razmjerno je jednostavan, mada zahtjeva oprez, naročito kad je klizavo. Jama je duboka oko 20 m i snijega bi uvijek trebalo biti, osim ako ga je kroz zimu malo palo, a slijedilo je izrazito toplo proljeće pa i ljeto.

Prašuma Klepina duliba (6,5 km) - Do prašume valja uzdužnom velebitskom cestom istočnim pravcem. Prašuma je desno uz samu cestu. Valja pogledati sam sklop ove šume, na neotvorenim mjestima izrazito gust i mračan. Primijetiti treba i znatne dimenzije pojedinih stabala, koja su doživjele svoj maksimum. Dalje, prašumu karakteriziraju upravo umiruća, mrtva, a potom i pala i raspadajuća stabla. Još jedno atraktivno obilježje ove prašume su znatni kameni monoliti, zbog vlage i mraka često u mahovini, u njihovoj interakciji s drvećem.

PLANINARSKJE HODNJE

Prijevoj Veliki Alan (1414) (2:30) - Markirana staza počinje na istočnom rubu livade, iza zadnje barake. Najprije kroz visoku šumu granicom NP, oštar uspon kroz kameno Grlo, pa desno cestom ponad Dundović padeža. U velikom zavoju staza silazi s ceste pa Šegotskim i iznad Bilinskog padeža do samog prijevoja na 1414 m. Odatle do planinarske kuće Alan još pola sata, a na istom mjestu počinju markirani putovi i za Zečjak i Golić

Vidikovac (0:20) - Markiranom stazom kao prema Alanu. Kad se izbjije na cestu, lijevo cestom 350 m do jedinstvenog pogleda na Štirovaču.

Mrkvište (0:30) - Markirana staza počinje na zapadnom rubu livade iza izvora. Laganim usponom, tri puta presjecajući cestu, do planinarske kuće Mrkvište. Za napredne: od Mrkvišta još sat uspona do vrha Javornik (1507). Prije vrha opet zanimljiv pogled na Štirovaču (vidi naslovnicu).

Šatorina (1624) (2:30) na jednu i **Veliki Kozjak** (1629) (3:30) na drugu stranu su klasični planinarski usponi sa Štirovače. Pri tome se ovaj na Šatorinu koristi često, a na Kozjak vrlo rijetko - jer se pod Kozjak može doći autom. Ako ipak

poželite hodati do Kozjaka valja krenuti već opisanom stazom preko Mrkvišta, pa dalje slijediti markaciju preko Vranjkove drage. Za Šatorinu najprije na istok cestom (kao za ponore i snježnicu), a prije Jovanovića padeža kreće marka najprije šumskim cestama, a potom i uspon kroz šumu na Dokozna plan pa dalje na Šatorinu.

Ljuljevačka kosica (1552) (2:00) - **nemarkirano!** - "ekskluzivni" vrh PD Šumar može se obići samo sa vodičem. Uspon otkriva brojne ljepote Ljuljevaca - botaničke, šumske, speleološke - a završava najširijim pogledom sa vrha na osamkilometarsku dolinu Štirovače, a posebno na livadu sa izvorom.

ŠUMARSKJE SITUACIJE

Šume Štirovače. Štirovaču prije svega određuje šuma i posebice prekrasne smreke kojima pogoduju ovakve vlažne i mrazne doline. Šumama se ovdje gospodari preko stotinu godina i to na najboljima zasadama struke, čemu svjedoči i njihovo sadašnje stanje - smatraju se najljepšima u Europi. Na užem prostoru Štirovače, oko samog izvora, sve do Drugog rata bila je značajna pilana. Roba se otpremala na brodove u luku Jablanac, pa tome imamo zahvaliti i rano postojanje ceste preko Alana do mora. O ljepoti štirovačkih šuma govori i činjenica da je Štirovača već 1929. bila proglašena našim prvim nacionalnim parkom, doduše nakratko. No i sedamdeset godina kasnije šume su još uvijek lijepe i očuvane, pa je 1999. osnovan Nacionalni park Sjeverni Velebit, upravo sa šumom kao jednim od temeljnih fenomena.

Prašuma Klepina duliba. Na krajnjem istočnom dijelu Štirovače šumari su prije četrdesetak godina ostavili stotinjak hektara prekrasne šume, da bi znanstveno pratili njen razvoj. Od tada se ona razvija u klasičnu sekundarnu prašumu, na neotvorenim mjestima izrazito gusta sklopa, mračnu. Stabla su znatnih dimenzija, mnoga u svom životnom maksimumu, ali mnoga i mrtva, a potom i pala i raspadajuća. (Detaljniji opis u turističkom odjeljku).

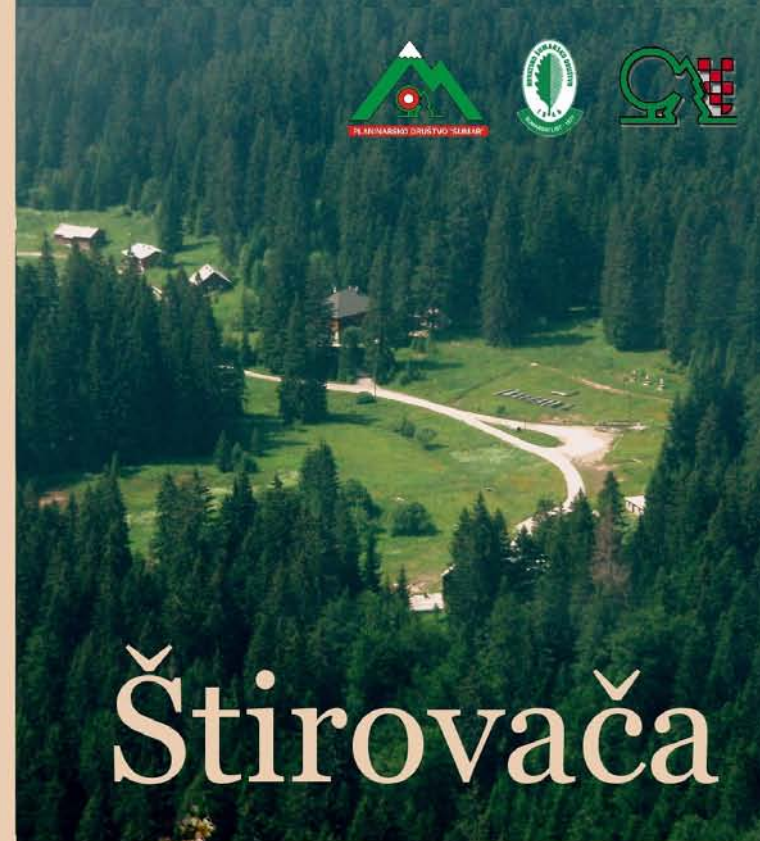
Štete od potkornjaka. Smrekovi potkornjaci dio su životne zajednice smrekove šume. U normalnoj šumi oni su samo sitni kukci koji razgrađuju pojedinačna oslabjela stabla. Redovitim gospodarenjem šumari iz sastojine uklanjaju takva stabla i time posredno kontroliraju i populaciju potkornjaka. Ako se šuma prepusti sama sebi, oni se prenamnože i napadaju redom. Velike ogoljele plohe šume koje se sporadično mogu vidjeti, zasad srećom samo u okolici Štirovače, površine su koje su stradale, a potom su ih šumari sanirali s nadom da će zaustaviti širenje potkornjaka. Sigurno je da će se na ove površine naseliti bukva i druge neosjetljive vrste, no to više neće biti ona šuma na koju smo u ovom okružju navikli.

(dodatne informacije: <http://www.pdsumar.hr> / planinari@sumari.hr)

Povodom Međunarodne godine šuma 2011. pripremili
Planinarsko društvo Šumar, Hrvatsko šumarsko društvo
i Uprava šuma podružnica Senj

autor karte Josip Malnar / oblikovao i priredio za tisak Branko Meštrić

Štirovača

vodič i orijentacijska karta

štir
*Chenopodium
bonus-
henricus L.*

ŠTIROVAČA

UŠP SENJ

TURISTIČKE LOKACIJE
 Štirovača, izvor - ovdje
 ponori Štirovače 200 m
 Jovanovića snježnica 22 km
 prašuma Klepina dubina 6,5 km

PLANINARSKE HODNJE
 vidikovac 0:20
 Mrkvište 0:30 (Javornik ⁽¹⁵⁰⁷⁾ + 1:00)
 prijevoj V. Alan ⁽¹⁴¹⁴⁾ 2:30 (kuća Alan + 0:30)
 Šatorina ⁽¹⁶²⁴⁾ 2:30 V. Kozjak ⁽¹⁶²⁹⁾ 2:30
 Ljuljevačka kosica ⁽¹⁵⁵²⁾ 2:00 - nemarkir.

ŠUMARSKE SITUACIJE
 gospodarske šume (lijevo)
 šume N. Parka (desno)
 prašuma Klepina dub. 6,5 km
 štete od potkornjaka
 Lubenovac 7 km